

**การพัฒนาสมรรถนะการบริหารจัดการการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน
ในพื้นที่ป่าสงวนแห่งชาติป่าวังน้ำเขียว - ป่าเขาภูหลวง จังหวัดนครราชสีมา**

แสงสรรค์ ภูมิสถาน¹, สมหมาย อุดมวิทิต², นันทชัย พงศ์พัฒนานุรักษ์¹, จิตวิฑูมิ ชัยสวัสดิ์อารี³, และ อุษารตี ภูมาลี¹

บทคัดย่อ

แผนการวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์หลักเพื่อพัฒนาสมรรถนะการบริหารจัดการการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน ในพื้นที่โครงการท่องเที่ยวป่าสงวนแห่งชาติป่าวังน้ำเขียว - ป่าเขาภูหลวง จังหวัดนครราชสีมา โดยมีการดำเนินการศึกษาใน 3 ส่วนหลัก ประกอบด้วย 1) การพัฒนาองค์กรเพื่อการบริหารจัดการการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน 2) การเตรียมความพร้อมชุมชนและการพัฒนาสมรรถนะบุคลากรเพื่อการบริหารจัดการการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน และ 3) การพัฒนาสิ่งอำนวยความสะดวกและการบริการที่เหมาะสมกับพื้นที่ การศึกษาทั้ง 3 ส่วน มุ่งหวังให้ชุมชนและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องสามารถบริหารจัดการการท่องเที่ยวได้ด้วยตนเอง และส่งผลให้เกิดการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนในพื้นที่ป่าสงวนแห่งชาติป่าวังน้ำเขียว - ป่าเขาภูหลวง ต่อไป

การศึกษาค้นคว้านี้เป็นกระบวนการวิจัยเชิงปฏิบัติการ (action research) เน้นกระบวนการส่งเสริมให้เกิดการมีส่วนร่วมของชุมชนท้องถิ่น และหน่วยงานที่ดูแลพื้นที่ ผลจากการวิจัยได้มีการตั้งภาคีเครือข่ายการท่องเที่ยวป่าสงวนแห่งชาติป่าวังน้ำเขียว - ป่าเขาภูหลวง กำหนดพันธกิจที่สำคัญได้แก่ 1) กำหนดทิศทาง เป้าหมาย และแนวทางของการพัฒนาการท่องเที่ยวในพื้นที่ 2) ประสานงานและสนับสนุนการพัฒนาการท่องเที่ยวในพื้นที่ให้เป็นไปตามเป้าหมาย และ 3) พัฒนาศักยภาพของหน่วยงานและบุคลากรในภาคีเครือข่าย ในส่วนของการเตรียมความพร้อมชุมชนและการพัฒนาสมรรถนะบุคลากรมีการพัฒนาหลักสูตรและฝึกอบรมเพื่อพัฒนาสมรรถนะบุคลากร โดยมีผู้เข้าอบรมจำนวน 46 คน และในส่วนของพัฒนาสิ่งอำนวยความสะดวกและการบริการ ผลการประเมินความพร้อมด้านสิ่งอำนวยความสะดวกและการบริการด้านการท่องเที่ยวในพื้นที่อยู่ในระดับปานกลาง และยังอยู่ในช่วงเริ่มต้นของการพัฒนา ผลจากการประเมินการจัดกิจกรรม “ปิ่น ปลูกป่า” สะท้อนให้เห็นว่าภาคีเครือข่ายได้รับการเสริมสร้างความรู้ที่สามารถนำไปใช้ในการบริหารจัดการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน การเกิดการทำงานร่วมกัน และผลการประเมินความพึงพอใจของผู้เข้าร่วมกิจกรรมที่มีความพึงพอใจในระดับมากถึงมากที่สุด เป็นสิ่งที่สะท้อนให้เห็นถึงความสามารถและสมรรถนะในการบริหารจัดการการท่องเที่ยวของภาคีเครือข่ายและชุมชนที่อยู่ในระดับที่สามารถสร้างความพึงพอใจให้แก่นักท่องเที่ยวได้

ข้อเสนอแนะสำหรับการพัฒนาสมรรถนะการบริหารจัดการการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน ในพื้นที่ป่าสงวนแห่งชาติป่าวังน้ำเขียว - ป่าเขาภูหลวง ควรมีการจัดกิจกรรมเพื่อพัฒนาสมรรถนะของภาคีเครือข่ายอย่างต่อเนื่อง กระตุ้นให้ชุมชนท้องถิ่นและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเข้ามามีส่วนร่วมมากขึ้น พัฒนาหลักสูตรเพื่อพัฒนาสมรรถนะการบริหารจัดการการท่องเที่ยวด้านอื่นๆ เช่น การเป็นเจ้าบ้านที่ดี การสื่อความหมาย เน้นการพัฒนาสิ่งอำนวยความสะดวกที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อมและส่งผลกระทบต่อระบบนิเวศให้น้อยที่สุด

คำสำคัญ: การพัฒนาสมรรถนะ การจัดการการท่องเที่ยว การท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน ป่าสงวนแห่งชาติป่าวังน้ำเขียว ป่าสงวนแห่งชาติป่าเขาภูหลวง

-
- 1 คณะวนศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์
  - 2 คณะเศรษฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์
  - 3 คณะสถาปัตยกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

Competence Development for Sustainable Tourism Management in the Wang Nam Khiao – Pha Khao Phu Luang Forest Reserve, Nakhon Ratchasima Province

---

Sangsan Phumsathan¹, Sommai Udomwitid², Nanthachai Pongpattananurak¹,
Thitiwoot Chaisawateree³, and Usaradee Phumalee¹

Abstract

This research program objected to develop the sustainable tourism management competencies in the Wang Nam Khiao – Pha Khao Phu Luang Forest Reserve, Nakhon Ratchasima Province. This research comprised of three main parts including 1) organization development for sustainable tourism, 2) community preparation and competency development for sustainable tourism management, and 3) develop the guidelines for facilities and services for sustainable tourism in the study area. The ultimate goal of this research approach to enhance local stakeholders (both villagers and local government agencies) are able to manage and particularly involves in tourism development by themselves.

This research was designed based on action research framework and promoted community participation in all processes. Based on the results of this study, tourism party network of Pha Wang Nam Khiao – Pha Khao Phu Luang Tourism Network has been created under the agreement of the local government. The missions of the party focused on 1) set up the goal of tourism development 2) coordinate and support tourism development activities and 3) build up group members' competence. In the part of community preparation and competency development, a six-day short course training was developed. There were 46 trainees from local people and various local government agencies participated in this training program. In the part of facilities and services for tourism, the results presented that, overall, facilities and services for tourism providing in the study area need to be improved, both quality and quantity aspects. Tourism facilities and services development in the tourism network was initial stage. Additionally, the evaluation results of tourism event mock up represented the improvement of management skill of tourism partnership.

Based on the study, several guidelines would be suggested for competence development for sustainable tourism management in the Wang Nam Khiao – Pha Khao Phu Luang Forest Reserve. Firstly, a continuous process of buildup tourism group's competence would be required. Secondly, local residents should be invited to participate in the tourism activities – planning, decision making, and implementing. Thirdly, training course related to hospitality should be delivered to tourism party network in the future. Lastly, facility development should be based on small scaled and environmental friendly concept.

Key words: competence development; tourism management; sustainable tourism

Pha Wang Nam Khiao Forest Reserve; Pha Khao Phu Luang Forest Reserve

-
- 1 Faculty of Forestry, Kasetsart University
  - 2 Faculty of Economics, Kasetsart University
  - 3 Faculty of Architecture, Kasetsart University